
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ההיסטוריה הפוליטית של הישוב 1918-1948 - 56547

תאריך עדכון אחרון 12-02-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע המדינה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' מנחם הופנונג

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: msmh@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום א' 12:00 - 13:00
יום ב' 12:00 - 13:00

תאור כללי של הקורס:

הקורס יעסוק בהיסטוריה הפוליטית של 30 שנות היישוב היהודי בארץ ישראל/פלשתינה המנדטורית בטרם הקמת מדינת ישראל. נעסוק בסוגיות של בנית מוסדות, הגירה והתיישבות מנקודות מבט פוליטית, חברתית, כלכלית ותרבותית. השאלה המרכזית, היא כיצד הצליחה קהילת מיעוט קטנה להגיע להקמת מדינת לאום בתוך שנות דור?

מטרות הקורס:

1. ידע והבנה בסיסיים של המערכת הפוליטית של היישוב היהודי בפלשתינה המנדטורית;
2. הכרת הכללים החוקיים, המוסדיים וההיסטוריים שהנחו את פעולות מוסדות היושב;
3. יכולת להבין ולנתח את אירועים פוליטיים בהקשרים שונים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להכיר מאורעות מכוננים והחלטות פוליטיות ומשפטיות שעיצבו את המערכת הפוליטית של היישוב;
2. לנתח תהליכים פוליטיים והיסטוריים בסיוע מקורות שונים;
3. לכתוב עבודת סמינר בהסתמך על מקורות שונים ועל טיעונים מנומקים.

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, דיונים, מבחן אמצע וכתובת עבודת סמינר אישית.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. הרצאת פתיחה
2. שלהי השלטון העותמאני וכיבוש הארץ בידי הבריטים
3. השלטון הבריטי, מחויבות לביית לאומי ליהודים והשאלה הערבית בארץ ישראל/פלשתינה
4. ממשל ומנהל המנדט
5. סמכות ללא ריבונות תחת ממשל המנדט
6. המפלגות בישוב
7. בינוי מוסדות, התיישבות ורכישת קרקעות
8. פגישות אישיות, בחירת נושא לסמינר
9. פגישות אישיות, בחירת נושא לסמינר
10. היישוב היהודי והקהילה הערבית
11. מערכת הביטחון הקהילתי וסוגית המונופול על השימוש בכוח
12. סוגיות מחלוקת פוליטית בישוב (מטרת הציונות, קליטת הגירה, דת ומדינה, עבודה עברית)
13. פגישות אישיות (הגדרת נושא, מקורות ראשוניים, גיבוש שאלת המחקר)
14. המאבק על הגמוניה בישוב

15. הדרכה מוגברת בכיתה אודות כתיבת סמינר
16. פגישות אישיות (אישור מתווה ההצעה)
17. פגישות אישיות (אישור מתווה ההצעה)
18. כלכלה ופוליטיקה בשוב
19. ההתיישבות העובדת
20. המרד הערבי והפיכת העימות הקהילתי לסכסוך בינלאומי
21. לקראת מדינה: מלחמת העולם השנייה, ההעפלה והחלטת בריטניה לסיים את המנדט
22. מחקר עצמאי וכתיבת טיוטות עבודה
23. פגישות אישיות - טיוטת העבודה
24. סיכום והצגת עבודות נבחרות בכיתה

חומר חובה לקריאה:

עברית English

שם הקורס Module/Course the of Name

קוד הקורס code Module/Course

מספר נקודות זכות מוצעות לפי מתכונת אירופית ECTS Suggested 4

נקודות זכות באוניברסיטה העברית Credits HU

תואר Cycle

היחידה האקדמית שאחראית לקורס מדע המדינה Department Responsible science Political

שנה ראשונה בתואר בה ניתן לקחת קורס זה year Academic 1 1

סמסטר Semester

שפת הוראה עברית Language Teaching Hebrew

קמפוס Campus

מורה אחראי על הקורס (רכז) פרופ' מנחם הופנונג Prof. Hofnung Menachem Module/Course

Coordinator

דוא"ל אחראי על הקורס il.ac.huji@msmh

Coordinator Email

שעות קבלה של אחראי הקורס יום א' 12:00 - 13:00

יום ב' 12:00 - 13:00 Sunday 13:00 - 12:00

Monday 12:00-13:00 Coordinator Office Hours

מורי הקורס Staff Teaching

תאור כללי של הקורס הקורס יעסוק בהיסטוריה הפוליטית של 30 שנות היישוב היהודי בארץ ישראל/פלשתינה המנדטורית בטרם הקמת מדינת ישראל. נעסוק בסוגיות של בנית מוסדות, הגירה והתיישבות מנקודות מבט פוליטית, חברתית, כלכלית ותרבותית. השאלה המרכזית, היא כיצד הצליחה קהילת מיעוט קטנה להגיע להקמת מדינת לאום בתוך שנות דור? The review will course thirty-year history of the Jewish political community in Mandatory Palestine/Eretz Israel prior to the creation of Israel. We shall be looking into the issues of institution building, immigration and settlement from political, social, economic, and cultural perspectives. We shall try to answer the question, how did a minority community succeed in building a national home in one generation? Course/Module description

מטרות הקורס 1. ידע והבנה בסיסיים של המערכת הפוליטית של היישוב היהודי בפלסטינה המנדטורית;

2. הכרת הכללים החוקיים, המוסדיים וההיסטוריים שהנחו את פעולות מוסדות היושב;

3. יכולת להבין ולנתח את אירועים פוליטיים בהקשרים שונים. 1. *and knowledge Gaining understanding of basic principles of the political system of the Jewish Community in Mandatory Palestine;*
2. *Understanding of the institutional, legal and historical principles that guided the actions of the Yishuv's institutions;*
3. *Enhancing the ability to understand and analyze the different contexts of political events. Course/Module aims*

תוצרי למידה :

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להכיר מאורעות מכוננים והחלטות פוליטיות ומשפטיות שעיצבו את המערכת הפוליטית של הישוב;
2. לנתח תהליכים פוליטיים והיסטוריים בסיוע מקורות שונים;
3. לכתוב עבודת סמינר בהסתמך על מקורות שונים ועל טיעונים מנומקים.

1. *To become familiar and understand seminal events as well as political and legal decisions that have shaped the political system of the Yishuv;*
2. *To analyze historical and political processes through the aid of different sources and methods;*
3. *To write seminar paper based on different sources and reasoned arguments.*

Learning outcomes :

On successful completion of this module, students should be able to :

דרישות נוכחות

100% Attendance requirements (%)

שיטת ההוראה בקורס הרצאה, דיונים, מבחן אמצע וכתובת עבודת סמינר אישית. *class ,Lecture discussion, midterm exam and individual seminar paper. Teaching arrangement and method of instruction*

1. רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס 1. הרצאת פתיחה
2. שלהי השלטון העותמאני וכיבוש הארץ בידי הבריטים
3. השלטון הבריטי, מחויבות לביית לאומי ליהודים והשאלה הערבית בארץ ישראל/פלשתינה
4. ממשל ומנהל המנדט
5. סמכות ללא ריבונות תחת ממשל המנדט
6. המפלגות בישוב
7. בינוי מוסדות, התישבות ורכישת קרקעות
8. פגישות אישיות, בחירת נושא לסמינר
9. פגישות אישיות, בחירת נושא לסמינר
10. היישוב היהודי והקהילה הערבית
11. מערכת הביטחון הקהילתי וסוגית המונופול על השימוש בכוח
12. סוגיות מחלוקת פוליטית בישוב (מטרת הציונות, קליטת הגירה, דת ומדינה, עבודה עברית)
13. פגישות אישיות (הגדרת נושא, מקורות ראשוניים, גיבוש שאלת המחקר)
14. המאבק על הגמוניה בישוב
15. הדרכה מוגברת בכיתה אודות כתיבת סמינר
16. פגישות אישיות (אישור מתווה ההצעה)
17. פגישות אישיות (אישור מתווה ההצעה)
18. כלכלה ופוליטיקה בישוב

19. ההתישבות העובדת
20. המרד הערבי והפיכת העימות הקהילתי לסכסוך בינלאומי
21. לקראת מדינה: מלחמת העולם השנייה, ההעפלה והחלטת בריטניה לסיים את המנדט
22. מחקר עצמאי וכתבת טיוטות עבודה
23. פגישות אישיות – טיוטת העבודה
24. סיכום והצגת עבודות נבחרות בכיתה
Course/Module Content

חומר חובה לקריאה רשימת קריאה
חובה

הורוביץ, דן ומשה ליסק, מישוב למדינה, תל-אביב: עם עובד, 1977. DS 125 H67 000173104
עותק באנגלית של הספר מצוי גם הוא בספרייה:
Dan Horowitz, Moshe Lissak. Origins of the Israeli Polity: Palestine under the
Mandate.
Chicago: University of Chicago Press, 1978. DS 125 H67 000173103
ספר מומלץ:
חלמיש אביבה, "מבית לאומי למדינה בדרך: היישוב היהודי בארץ-ישראל בין מלחמות העולם".
ירושלים: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ד-תשע"ב, 2004 - 2012. (שלושה כרכים 10 יחידות לימוד.
הספר מצוי בפורמט אלקטרוני באתר האוניברסיטה הפתוחה). הר הצופים: 2004 H35 125 DS

תכנית השיעורים ורשימת הקריאה
1. חשיבות תקופת היישוב להבנת המערכת הפוליטית הישראלית
הרצאת פתיחה

2. שלהי השלטון העותמאני וכיבוש הארץ בידי הבריטים
שפירא אניטה, "היסטוריה מדינית של היישוב 1918-1939", מתוך, ליסק משה (עורך), תולדות היישוב
היהודי בארץ ישראל מאז העלייה הראשונה: תקופת המנדט הבריטי (חלק שני), ירושלים, הוצאת מוסד
ביאליק, 1995. עמ' 1-25. DS 126 T64 200 306025

3. השלטון הבריטי, מחויבות לביית לאומי ליהודים והשאלה הערבית בארץ ישראל/פלשתינה
הורוביץ, דן ומשה ליסק, מישוב למדינה, תל-אביב: עם עובד, 1977, עמ' 19-46.

4. ממשל ומנהל המנדט
מקובר רחלה, שלטון ומנהל בארץ ישראל, 1917 - 1925, ירושלים, הוצאת יד יצחק בן-צבי, 1988,
עמ' 76 - 107 (צילום באתר הקורס). DS 125.1 M34

5. סמכות ללא ריבונות תחת ממשל המנדט
הורוביץ, דן ומשה ליסק, מישוב למדינה, תל-אביב: עם עובד, 1977, עמ' 47 - 64 ו-220 - 249.

6. המפלגות ביישוב
הורוביץ, דן ומשה ליסק, מישוב למדינה, תל-אביב: עם עובד, 1977, עמ' 89-121.

7. בינוי מוסדות, התישבות ורכישת קרקעות
הורוביץ, דן ומשה ליסק, מישוב למדינה, תל-אביב: עם עובד, 1977, עמ' 249 - 271.

8. פגישות אישיות, בחירת נושא לסמינר

9. פגישות אישיות, בחירת נושא לסמינר

10. היישוב היהודי והקהילה הערבית

שמעוני יעקב, "החברה הערבית הפלסטינית", מתוך פורת יהושע ויעקב שביט (עורכים), המאנדאט והבית הלאומי (1917 - 1947), הוצאת כתר, 1982, עמ' 263 - 315. H5 117 DS

11. מערכת הביטחון הקהילתי וסוגית המונופול על השימוש בכוח

גלבר יואב, "התפתחות כוחו הצבאי של הישוב", מתוך, ליסק משה (עורך), תולדות היישוב היהודי בארץ ישראל מאז העלייה הראשונה: תקופת המנדט הבריטי (חלק שלישי), ירושלים, הוצאת מוסד ביאליק, 2008. עמ' 593 - 623. 306025-370 T64 126 DS

12. סוגיות מחלוקת פוליטית בישוב (מטרת הציונות, קליטת הגירה, דת ומדינה, עבודה עברית)

הורוביץ, דן ומשה ליסק, מישוב למדינה, תל-אביב: עם עובד, 1977, עמ' 121 - 146.

13. 6.5.2015 פגישות אישיות (הגדרת נושא, מקורות ראשוניים, גיבוש שאלת המחקר)

14. 10.5.2015 המאבק על הגמוניה בישוב

הורוביץ, דן ומשה ליסק, מישוב למדינה, תל-אביב: עם עובד, 1977, עמ' 220 - 271.

15. הדרכה מוגברת בכיתה אודות כתיבת סמינר

שאלת מחקר

השערה

רקע תיאורטי

שיטת מחקר

דרך כתיבת העבודה

16. פגישות אישיות (אישור מתווה ההצעה)

17. פגישות אישיות (אישור מתווה ההצעה)

18. כלכלה ופוליטיקה בישוב

הלוי נדב, "ההתפתחות הכלכלית של היישוב היהודי בארץ ישראל, 1917 - 1947", מתוך, ליסק משה (עורך), תולדות היישוב היהודי בארץ ישראל מאז העלייה הראשונה: תקופת המנדט הבריטי (חלק שלישי), ירושלים, הוצאת מוסד ביאליק, 2008. עמ' 545 - 592. 306025-370 T64 126 DS

19. ההתישבות העובדת

ניר הנרי, ההתישבות העובדת, 1919 - 1948". מתוך, ליסק משה (עורך), תולדות היישוב היהודי בארץ ישראל מאז העלייה הראשונה: תקופת המנדט הבריטי (חלק שלישי), ירושלים, הוצאת מוסד ביאליק, 2008. עמ' 409 - 446. 306025-370 T64 126 DS

20. המרד הערבי והפיכת העימות הקהילתי לסכסוך בינלאומי

הלר יוסף, "ממאורעות תרצ"ו ועד למלחמת הקוממיות". מתוך, אליאב בנימין (עורך), הישוב היהודי בימי הבית הלאומי, הוצאת כתר, 1989. עמ' 61 - 87. 000202151 E45 125 DS

21. לקראת מדינה: מלחמת העולם השנייה, ההעפלה והחלטת בריטניה לסיים את המנדט

גלבר יואב, התגבשות היישוב היהודי, בארץ ישראל, 1936 - 1947". מתוך, ליסק משה (עורך), תולדות היישוב היהודי בארץ ישראל מאז העלייה הראשונה: תקופת המנדט הבריטי (חלק שני),

22. מחקר עצמאי וכתיבת טיוטות עבודה

23. פגישות אישיות - טיוטת העבודה

24. סיכום והצגת עבודות נבחרות בכיתה

הורוביץ, דן ומשה ליסק, מישוב למדינה, תל-אביב: עם עובד, 1977, עמ' 272 - 316. Required Reading

חומר לקריאה נוספת • Asher Arian, *The Second Republic: Israel in Politics* (Chatham House, 1997). JQ 1825 I8 A79 (1171712)

• Dowty Alan, *The Jewish State*. (Berkeley, University of California press, 1997).

• JQ 1825 I8 D69 (1197038)

• Dowty Alan, *Critical Issues in Israeli Society*. (Westport, Connecticut, Praeger, 2004).

• Galnoor Itzhak, *Steering the Polity: Communication and Politics in Israel*, (Beverly Hills, Sage 1982). JQ 1825 I8 G34 (834857)

• Horowitz D., Lissak M., *Origins of the Israeli Polity*, (Chicago, Univ. of Chicago Press, 1978). DS 126 H6713 1978 (82904)

• Horowitz D., Lissak M., *Trouble in Utopia*, (SUNY Press, 1989). JQ 1825 I8 H66 (1051070)

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 15 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 65 %

בחנים 20 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: